

GHF- Gästrikeidrottens Historiska Förening

Nr 2 december 2008 - Sekreterare Bo Nordlund, Strömsborgsvägen 8, 802 66 Gävle

— Redaktör och ansvarig utgivare: Kaj Annebrant, Sandviken —
018-51 38 18 E-post: kaj.annebrant@telia.com

Gösta skulle vinna - Henry tog OS-guldet

Guldet är nära. Lennart Strand (nummer 195) och holländaren Wim Slijkhuis (189) har inte chans att på upploppet in mot mållinjen hinna ikapp Gefle IFs Henry Eriksson (194) som är guldmedaljör på 1500 meter i London-OS 1948 på 3.49,8. Henry från Krylbo är ännu 2008 ende svenske slätlöpare som vunnit OS-guld.

Redaktörens ord

Det är dags att sammanfatta år 2008, som har blivit rikt på fina minnen. Det var i juni 50 år sedan fotbolls-VM för första (och troligen sista) gången spelades i Sverige. I Sandviken inkvarterades 1950-talets gigant Ungern på Stadshotellet och mötte Högbo AIK i en träningsmatch och Årsunda IF i en annan på Norra idrottsplatsen inför stor gratispublik.

Sandvikens VM-arena var Jernvallen, där Sandvikens IF i oktober 1957 lockat rekordpublik, 20 088 åskådare, till allsvenskans höstfinal mot IFK Norrköping.

VM-premiären Ungern mot Wales och andra matchen Ungern mot Mexiko drog inte lika stor publik, men Jernvallen och Sandviken blev välkänt för fotbollsvänner runt om i världen.

GHF-utställningen Fotbolls-VM 50-år och Sandvikens IF 90 år 8 april till och med 11 maj på Sandvikens Folkbibliotek var en höjdpunkt med en jämn ström av besökare och omfattade även ett fotbollskafé 17 april med VM-hjälten Sigge Parling, tidigare förbundskaptenen samt SIF-spelaren Lars "Laban" Arnesson och Rolf Zetterlund, Guldbollen-vinnare efter bragden att ta Brage till allsvenskan och få fram tre, fyra unga spelare till internationell klass.

Ljushallen fylldes till mer än sista plats av drygt tvåhundra fotbollsintresserade, och det blev i stort en kväll ingen glömmar. Det sa bland annat Peter Svensson, SIF:s kanslichef, när SIF 25 oktober firade de 90 åren på Living Room med tvåhundra medlemmar och trogna supportrar.

Jag fick gå upp på fests scenen och tackades i ord och med blommor för GHF:s engagemang. I april redan kom en annan höjdpunkt, när ett TV-bolag från Wales ägnade en dag åt att i bilder och intervjuer på vår utställning och VM-arenan Jernvallen dokumentera John Charles/Wales match mot Ungern.

Gävlefotografen Lennart Olofssons VM-bilder, han arbetade Aftonbladet då, berömdes.

Charles, engelsmannen i italienska Juventus var internationell stjärna, och gjorde 1-1 på nick efter hörna. Han var hela matchen halvmeter högre än motståndarna i luftduellerna.

Wales-besöket i april i år avslutades med besök hemma hos Sigge Parling i Forsbacka.

Innehåll

- 1 Guld-Henry olympisk mästare 1948
- 2 Redaktören tycker
- 3 Gävle Sport lever än
- 4 Verksamheten i bilder
- 5 Wales-TV på VM-utställningen
- 6 Idrottsdjältar med i Örebro
- 7 Klängen uppvaktar Forsbacka IK
- 8 För och emot nya Strömvallen
- 9 Skidkungar och -skiddrottningar
- 10-11 Gösta skulle vinna OS-guldet
- 12 Framgångsrika Falken 80 år
- 13 Simning stort i Hofors AIF
- 14 Sandvikens IF bäst i Norrland
- 15 Första svenska golfklubbarna
- 16 Kassören s ruta

Dagen i Sandviken räckte till en DVD från VM-matcher och en bok, "Pele 1-0".

Titeln påminner om att Wales spelade till kvartsfinal mot Brasilien i Göteborg, där ökände Pelé i en av sina första VM-matcher beredde vägen fram till VM-finalen och VM-guldet för ett lag i vardande.

Brasiliens lag 1958 var, enligt Pelé, en av den stora fotbollsnationens bästa genom tiderna. Det kan läsas i en nyutgiven bok, Arne Nordins 1958 "När folkhemmet fick fotbolls-VM". En mycket välskriven bok.

Brasilien som lag hade i Sverige 1958 större kvalitéer än mer stjärnspäckade guldlaget 1970

I olympiska spelen i Kina i augusti var tidigare Sandvikenbon Ulf Schefvert förbundskapten för Sveriges handbollsdamer, Emil Lindgren, som blivit svensk mästare i lag för Sandvikens CK i mountainbike och tanzanisk Zakia Mrisho Mohammed, som tränat och bott i Hofors i några år och vunnit bland annat Essloppet i Sandviken "gestrikerepresentanter".

Det har dock varit mera uppåt och bättre förr för Gästrikland och Sverige – som 1948 – när Gefle IF hade två löpare i OS-finalen på 1500 meter i London.

Henry Eriksson tog överraskande guldet och Gösta "Sågmyra" Bergkvist var femma.

Det berättar vår Ulf Kriström i ord och bilder i här i medlemsbladet.

GHF:s andra större utställning det här året invigdes 2 oktober och programmet omfattade även ett idrottskafé med bland andra Emil Jönsson, världens näst bäste skidsprinter, klubbkompisen Anders Björkman, dubbla VM-guld i skidororientering 1990, freestyleåkaren Jonas Lundblad – med åtta SM-guld i balett/kombinerat, Mathias Danielsson, svensk mästare i sprint 2001, samt Gunnel Mörberg, Högbo AIK, med flera SM-guld i skidstafett och seger i Vasaloppet 1988.

I vinter kan skidvännerna följa Emil Jönsson på väg mot OS 2010 i Vancouver i Tjeckien-VM och världscupen men också Elisabeth "Bettan" Högberg från Jädraås, vår gäst på årsmötet, på jakt mot en OS-biljett.

Gefle IF är kvar i allsvenskan i fotboll, Brynäs IF tycks vara på gång igen i hockeyns elitserie, SAIK Bandys damer och herrar har också inlett säsongen bra. I innebandy är det full fart både i Gävle och Sandviken.

Där många ser fram mot Göransson Arenas invigning den 30:e maj 2009 och aktiviteterna vintern 2009.

Vi i styrelsen ser tillbaka på 2008 som ett bra år för föreningen med allt flera medlemmar. Vi hoppas dock att vi pensionärer får avlastning av yngre som kan bygga på vad vi utträttat sedan starten 1990.

Vi uppvaktade Helge Rask, vår förste ordförande, när han fyllde 90 år den 14:e oktober.

Vi minns medlemsresan till Örebro och idrottsmuseum där 27 maj men också att vi i styrelsen i oktober besökte Riksidrottsmuseum i Stockholm för att få in idrottshistoria i Göranssons Arena och deltog i Idrottshistoriska Riksförbundets årsmöte i Järvsö.

I medlemsbladet finns mer att se och läsa om vad GHF sysslar med.

Tipsa gärna vänner om er och vår förening!

KAJ ANNEBRANT

Gefle Sport "lever" än

Sportarna var i många år en maktfaktor i Gävle idrottsliv. Inte bara i Gävles, förresten - de utmärkte sig även på det nationella planet och till och med på det internationella. Vid OS 1920 deltog tre man från klubben, och 1946 tog Olle Laessker, den snabbe och spänstige polismannen, EM-guld både i längdhopp och i stafett 4x100 meter.

Många är vi som beklagat att Sportarna dog ut som idrottsförening. Detta är dock inte helt korrekt för sportisar som inte längre är i den ålder att de är aktiva på tävlingsbanan träffas regelbundet för att promenera och återuppliva minnet av fornstora dagar.

Gefle Sport- och Gymnastikförening 1899

Det var under 1800-talets allra sista år som tanken på en ny idrottsförening i Gävle föddes. Gefle IF hade bildats redan 1882 och IFK 1897, men det fanns ett gäng killar i konfirmationsåldern som tyckte att det behövdes en förening till. Varför de tyckte det kommer vi väl aldrig att få reda på, men de var beslutsamma och entusiastiska och fullföljde sina planer.

De var sju pojkar från början, nämligen följande: Pelle Broberg, Jacob Wennberg, Eric Westlund, Axel Bruce, E. Meyer, Gustaf Lindberg och A. Elfström. Framförallt Jacob Wennbergs namn har bevarats åt eftervärlden, han blev järnhandlare och hans butik levde kvar i Gävle ända fram till åtminstone 1970-talet.

Dessa gossar satte upp en enkel teckningslista för att få något begrepp om hur många medlemmar de skulle våga räkna med till en början. De fick 18 namn till, därav åtta killar från KFUM som ägnade sig åt gymnastik, och då var det inte längre någon tvekan om saken. Föreningen skulle bildas, och ett konstituerande sammanträde hölls på Hotell Victoria den 9 februari 1899. Där beslutades bland annat att klubbens namn skulle vara Gefle Sport- & Gymnastikförening.

Skidor och fotboll

De största grenarna i början var skidor och fotboll. Men Sportarna höll också i olika utsträckning och i olika tidsperioder på med tennis, brottning, friidrott, gymnastik, bandy, dragkamp, simning, cykel, handboll, vattenpolo och orientering.

Då klubben var nybildad höll friidrottarna till med kast och hopp i Boulognerskogen, och löparna fick hålla till i stora allén i Stadsträdgården. "Som omklädningsrum användes första bästa buske i Guds fria natur, och dusch bestods ej oftare än när det regnade", skrev H. Boman i 25-årsskriften.

Därefter lyckades Axel Bruce övertala Gefle Stad att få disponera området där Strömsborgs gamla vattenverk funnits, det vill säga ungefär där Gävle Konserthus nu ligger. På andra sidan av Gavleån fanns också badhuset Najaden, där gossarna kunde byta om. Fotbollsspelarna hade ännu besvärligare att hitta en plan. Rödningen på Sätträåsen var ett alternativ, och där fanns visserligen gott om plats men marken var ojämn och genomkorsades av vägar och gångstigar.

Så småningom fick Sportarna tillgång till GIF:s träningsplan i närheten av Borgarskolan, och då de Mattonska vretarne blev Strömdalens idrottsplats så fick också Spor-

tarna tillgång till den. Där behövde de nu ett eget klubbhus, och de köpte Motorbolaget Elektras gamla laddningspaviljong som hade använts för att ladda de elmotorer som drev båtarna i trafik till Norrlandet. Företaget upphörde på grund av dålig lönsamhet och paviljongen togs ner.

Sportarna fick köpa den för 150 kronor och byggde upp den vid Strömdalens idrottsplats. Byggnaden togs bort från Strömvallen 1933 i samband med ombyggnader där.

Den GSGF:are som först utmärkte sig som aktiv var kanske John Boberg, sonson till grundaren av Bobergs Fajansfabrik och blivande huvudägare av företaget. År 1900 vann han Sportarnas eget landsvägslopp, Strömsbro-Bönan. Hans bror Gösta var också aktiv i föreningen.

Mångsysslaren Bladin

1913 introducerades dragkamp, och det ledde till att flera starka polismän gick med i klubben. Det året fick också den lovande löparen Ernst Bengtsson - senare känd som tobakshandlare - sitt genombrott. Och över huvud taget började friidrottarna göra sig bemärkta. Mångsysslaren Gösta Bladin, som skulle bli en mycket framträdande ledare, var distriktets bästa friidrottare 1915, och året efter kom även Erik Gyllenstolpe till Sportarna. Båda kom att tillhöra svenska eliten i fem- och tiokamp i flera år, och båda fanns alltså med i OS i Antwerpen 1920. Det gjorde också långlöparen Lars Hedwall

Under 20- och 30-talen var Sportarna framförallt en god löparklubb med bland annat tre segrar i Gefle Runt och SM-guld i maraton genom Simon Lundgren 1931.

Landsvägsloppet Strömsbro-Bönan 25-årsjubilerade 1934, och ungefär samtidigt arrangerades den första Sportarterrängen. GSGF var en stark arrangörsförening bland flera andra i stan och ingick även i den så kallade Friidrottsalliansen som ordnade galor på Strömvallen. 1943 kom smålänningen Olle Laessker till Gävle för att börja arbeta som polis här. Han var en supertalang inom friidrotten, och kanske var det Sportarnas gamla kontakter inom polisen som gjorde att han hamnade där och inte hos hårdtsatsande Gefle IF, där ju Gunder Hägg var den stora stjärnan det året. Olle gick rätt in i svenska eliten både som löpare och längdhoppare och vann som sagt EM-guld både i längd och stafett 1946.

Ungefär samtidigt var Stig Lundquist klubbens hopp inom medeldistansen. Han tillhörde svenska eliten under senare delen av 1940-talet men kunde ändå inte ens kalla sig bäst i stan. Vid OS-uttagningarna på 1500 meter 1948 kom han femma, slagen av GIF:arna Henry Eriksson, Gösta Bergkvist och Olle Åberg. Liksom av Lennart Strand från Malmö.

Sedan Olle och Stig slutat var det också slut med GSGF som ledande friidrottsklubb. Faktum är att verksamheten planade ut inom de flesta grenar, inklusive ishockey där Sportarna var med från starten 1939. Egentligen var det bara i handboll som Sportarna orkade hålla fanan högt under senare delen av 1900-talet. Klubben hade varit med redan i den första distriktsserien 1933 och kämpat vidare år efter år trots att det saknades en ändamålsenlig sporthall i stan.

Till slut var det bara Sportarna kvar av alla klubbar som ägnat sig åt handboll, men hallproblemet knäckte till slut även dem.

ULF KRISTRÖM

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Elisabeth "Bettan" Högberg, Jädraås, berättade inför ett 50-tal GHF-medlemmar om sin framgångsrika säsong som skidskytt med VM i Östersund och militär-VM samt världscuptävlingar i Finland, Österrike, Tyskland, Slovenien, Italien, Sydkorea, Ryssland och Norge.

Årsmöte Jernvallen, Sandviken, Kajutan 21 april
"Diplomater." Sandvikens Badmintonklubb 70 år, Sören Andersson, Forsbacka Idrottsklubb, 90 år, Lena Holm, Gävlebygdens Flygklubb 70 år, Jan Svensson, gästen Elisabeth Högberg, Ola Ågren, diplom för mångårigt ledarskap och starkt engagemang för badminton, Michael Lindberg, FIK, Sandvikens Cykelklubb 70 år, Kurt Bauer, och Sune Bergström, FIK, tog emot diplom från Gästriketidrottens Historiska Förening under årsmötet. De hyllades av 50-talet GHF-medlemmar.

Fotbolls-VM 50 år/Sandvikens IF 90 år

Sandvikens Folkbibliotek
Utställning och Fotbolls-Kafé
17 april

Sigge Parling, Forsbacka, Rolf Zetterlund, Stockholm, Curt Cahlman, Söderhamn, och intervjuaren Kaj Annebrant.
Skidkaféfotograf: Lars Blomgren.

– Gräv upp bandystadion på Jernvallen och återställ VM-arenan från 1958

Det tyckte Lars Laban Arnesson, när han deltog i Fotbollskaféet Fotbolls-VM 50 år och Sandvikens IF 90 år i Sandvikens Folkbibliotek i Folkets. Han, Rolf Zetterlund och VM-Sigge Parling drog fullt hus och mer ändå. Inte en stol stod tom, när drygt 200 fotbollsvänner samlades.

Rolf Zetterlund som fick Guldbollen

1980 för framförallt sitt arbete i Brage ville att alla svenska klubbar satsade mer på ungdomarna, som han gjort inte minst i Brage. Han fick dessutom fram att antalet utlänningar i allsvenska lagen borde som mest vara två.

I publiken satt ett 20-tal tidigare allsvenska spelare som 97-årige Egon Sundberg med 107 matcher och 23

mål samt spel inför 9415 åskådare på Sandvikens IP, nu Norra IP, 1936. I Ljushallen fanns även Börje Jäder och Leif "Jontik" Jonsson, de yngsta som senast spelat allsvenskt i SIF 1961.

SIF-tränaren Jimmy Haaranen presenterade ett tiotal nyförvärv eller nya för A-laget.

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Fotbolls-kafé för 200 fotbollsvänner

I förgrunden ses Gunnar Andersson och Egon Sundberg, allsvenska stjärnor på Sandvikens Idrottsplats, Norra idrottsplatsen, på 1930-talets mitt. SIF drog stor publik till matcherna mest mot AIK – 9400 åskådare 1936 – när SIF var tredje bästa fotbollslaget i Sverige

Wales-TV-gäng ägnade heldag åt VM-utställningen i april

En kvartett från walesiska TV-kanalen S4C spelar in ett program "Pelé 1-0" och filmade på GHF:s Fotbolls-VM-utställning hos Sandvikens Folkbibliotek en del om deras Wales i VM mot Ungern på Jernvallen i juni 1958.

Gary Slajmaker berättar här på sitt hemspråk om stjärnan John Charles bland andra men i gästrikebesöket ingick även en intervju med Sigge Parling i Forsbacka.

Färdigt resultat: En film och en bok – "Pelé 1-0".

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Populäre Sigge

Rolf Hallgren intervjuar Sigge Parling framför en del av utställningen om fotbolls-VM 1958. Sören Andersson ses i bakgrunden.

Våra egna idrottshjältar

Idrottslig gemenskap. Gästrikarna Hans Liljekvist, Barbro Sjödin-Eriksson, Bo Brügge, Thorvald Åkerlöf, Arne Norrback, Inga-Lisa Eriksson, Sven Bergström, Örebro, Sigge Parling samt Sören Andersson, Örebro SK, och Roland Hedström.

Vi gästade 28 maj Örebro Läns Idrottshistoriska Sällskap med närmre 50 medlemmar. GHF:arna hälsades välkomna av Rolf Hallgren, som gladdes speciellt över Sigge Parling från silverlaget i fotbolls-VM 1958 fanns med oss. Sigge intervjuades och fick många frågor om Nacka, Orvar Bergmark och Gunnar Gren. Flera tidigare idrottsprofiler, var på plats för att träffa idrottsvänner. En var Olle Säw, 80 år, en annan Sören Andersson, som lämnade SAIK för ÖSK, och hade mycket att tala med Sigge om.

Utflykten omfattade middag och besök på Behrn-Arena, tidigare Eyravallen.

Verksamheten i bilder

FOTO: KAJ ANNEBRANT

Jernvallen och Göransson

Arena

Jernvallen Drift AB med vd Maya Olsson och ordförande Carl-Gerhard Sjölander byter namn till Göransson Arena AB och tar ansvar för hela Jernvallenområdet med idrottshall, ishall och A-plan för fotboll och allt annat.

Idrottshistoria i Göransson Arena?

Vd Maya Olsson vill göra arenan, som

invigs lördag 30 maj, till ett utflyktsmål inte enbart för gästrikar utan även andra som är intresserade av Sandvikens kommuns historia och idrottens.

En affärsidé som vår förening presenterat för Maya Olsson, Kent Östling, Kristina Lindkvist, läns museet i Gävle. Dessa tre och Nils Frölander, vår ordförande, Lars-Vidar Ström och Kaj Annebrant ordnade studiebesök på nya Riksidrottsmuseet och Sveriges Centralförening för Idrottens Främ-

jande i Stockholm den 3 oktober.

Idén är att visa stora idrottsögonblick, även från Gästrikland, och skapa något liknande Hall of Fame, där våra idrottshjältar levandegörs och får den uppskattning som dom förtjänar.

I en projektgrupp som planerar för invigningen lördag 30 maj och tiden efter ingår GHF:s Kaj Annebrant, Sandvikenkännaren Elvert Eriksson, Bosse Hedblom, Centralarkivet, och expertis från kommunen.

”Saikaren” ”Klangen” uppvaktar 90-åringen Forsbacka IK

Forsbacka Idrottsklubb firade de 90 åren med Öppet hus och Idrottskafé onsdag 13 augusti med bland andra Sigge Parling som gäst samt ett stort program på lördagen, inlett av aktiva ledare på promenad genom samhället.

Det följdes av fotbolls- och handbollsmatcher, speedshooting och innebandypricksytte. Jubileumsdagen avslutades på Laduholmen och med bankett i Forsbackahallen.

Rikskonferens i Järvsö 11-12 oktober

Idrottshistoriska Rikssällskapet höll 11-12 oktober sin vartannatårs-konferens i Järvsö med 50-talet deltagare från hela landet. Hälsinglands Idrottshistoriska Förening med Erik Wiger och Olle Arvidsson i spetsen var värd.

Temat var ”Hur idrotten kom till glesbygden” med Hälsingland som konkret exempel. Bandy är den största idrotten i distriktet historiskt men friidrotten kommer inte långt efter.

Förutom föredrag gjordes besök på Strandvallen från 1934 och vackert belägen nära Ljusnan med 360-meter-svarv och tre banor runt.

Från GHF deltog Nils Frölander, Bo Nordlund och Kaj Annebrant i konferensen, men själva årsmötet uppskjöts till i januari efter en längre diskussion på söndagen om fortsättningen.

Ett extra årsmöte, uppskjutet från Järvsökonferensen, ordnas i Örebro 24-25 januari.

Olle Arvidsson berättar idylliska Strandvallens historia. Nils Frölander ses som tredje person från vänster.

Foto: Jonas Hedman

För och emot nya StrömvalLEN

Debatten har varit het i Gävle om anrika StrömvalLENS framtid. Restaurera och bevara, riva och bygga modern arena på annan plats eller där StrömvalLEN finns sedan 1923. Särskilt läktarens kulturhistoriska värde har många ömrat för. Såväl sportsidornas Stisse Åberg som kulturskribenten Björn Widegren har tagit ställning för ett modernt nybygge, medan kulturhistoriska debattörer har värnat om den historiska arenan och särskilt den arkitektoniskt vackra läktaren. Följande debattinlägg av GHF:s sekreterare Bo Nordlund fanns i Gefle Dagblad den 6 juni 2008.

StrömvalLEN – Förr, nu och i framtiden

Visst var det välmotiverat, när StrömvalLEN blev en av de 100 idrottsplatser, som Riksidrottsförbundet utnämnde till sina kulturminnen i samband med den svenska idrottsrörelsens 100-årsjubileum. Då var jag ansvarig för Gästrikedrottens Historiska Förenings ansökan och motivering. Nu är en blick i backspegeln på sin plats i debatten om StrömvalLENS vara eller icke vara.

Det var just i trakterna av StrömvalLEN och Boulognerskogen som den tidiga Gävleidrotten höll till. 1900 upplät staden de s.k Mattonska vretarna gratis till idrotten. Särskilt på initiativ av Gefle IF grundades där Strömdalens idrottsplats. Inför 5 000 åskådare genomfördes på Strömdalen SM i friidrott 1915. Då hade anläggningen blivit moderniserad och Gävletidningarna hyllade arenan som en av landets främsta.

När Isaac Westergren några år senare blev ansvarig för idrottsplatsen gick Strömdalen in i en ny expansiv epok. I takt med att allmänhetens intresse för idrott växte, begreps den gången Westergren, att man i ny och framtida tidsanda måste ge de tävlande bättre möjligheter och dra försorg om publiken. Staden ställde upp med borgen för ett lån och som nödhjälpsarbeten utfördes grund och murning. Gävles idrottsmän och skolungdom sålde för 25 öre symboliska märken, som föreställde tegelstenar. Enkel och genial idé för finansiering och förmodligen ny för tiden.

Stockholms Olympiastadion från 1912 bildade stil för den nya anläggningen, liksom för de flesta större nya idrottsplatser, vilka visade tydliga spår av den tidiga idrottens klassiska och nationalromantiska drag.

Läktaren

Gävlefödde arkitekten Erik Vestergren skapade en läktarbyggnad som för tankarna till ett medeltida murverk med central portal. Under läktaren fanns redan från början utrymmen anpassade för dåtida verksamhet. Mot Tegnér-gatan öppnade man en port för inträde till ståplats. Från begynnelsen fick således idrottsborgens huvudläktare i huvudsak samma form som den har idag. Men i sitt ursprung var arenan i sin helhet påfallande annorlunda än i dag.

En tävling utlystes om namn på idrottsborgens. Rimliga och helt orimliga förslag inkom.

Vissa hedrade Isaac Westergren såsom Isaacsborg, andra var fornordiska som Manhem och Sveaborg. Många känner vi igen som aktuella idag, t.ex. Gevaliavallen. Segrade gjorde förslaget StrömvalLEN inlämnat av långdistanslöparen Sven Norling.

Med all tidens pompa och ståt invigdes StrömvalLEN i juni 1923 inför 5 000 åskådare. 1928 gick det första SM

för damer i friidrott på StrömvalLEN. Där började en gång GD/GIF olympiaden.

Vad många glömt eller aldrig vetat om är, att StrömvalLEN varit en bandyarena, där Huge vann SM-finalen 1939 mot Nässjö och där landslaget spelat. En seriefinal 1951 mellan Forsbacka och Bollnäs lockade över 8 000, vilket än idag står sig som publikrekord för bandy i Gästrikland. På arenans rundbana hade engång både cykelsporten och motorsporten häftiga tävlingar.

StrömvalLEN var Gävles självklara centrum för nationella manifestationer. Särskilt under krigsåren på 1940-talet. Så kom yran under Gunder Häggs storhetstid. Till en gala kom 9 500, vilket förblivit publikrekord. Från 1940-talet och årtionden framåt var StrömvalLEN en världsarena för friidrott. Med återkommande "Amerikaspel" och framträdanden av Gefle IF:s världslöpare.

StrömvalLEN förvandlas

Friidrotten flyttade ut till allvädarsbanor på Gavlestadion, som den hette då. En helt igenom lyckad lösning! Men samtidigt förlorade StrömvalLEN mycket av sin både historiska och samtida karaktär. StrömvalLEN förvandlades till renodlad fotbollsarena, där även VM i fotboll för damer spelats. Gefle IF:s avancemang har numera med nöd och näppe gjort StrömvalLEN godkänd för de krav som allsvensk fotboll ställer. Dock uppfyller den inte vissa internationella krav.

På StrömvalLEN utövas numera varken folkliga festligheter eller en mångfald sporter, som en gång i tiden. Därtill blir arenan i sin nuvarande form trång och otidsenlig för all fotboll, som olika lag spelar och tränar där. Av klassiska StrömvalLEN återstår således det unika läget mitt i staden i anslutning till Gavleån och Boulogerskogen samt den kulturhistoriskt intressanta läktaren. Särskilt den vackra exteriören mot gatan, medan interiörens läktarplatser fått färgglada plaststolar och en sponsor har vanvördat läktartaket med en anskrämlig reklamskylt in mot fotbollsplanen. Isaac Westergren skulle få svårt att känna igen sitt StrömvalLEN från 1923!

Vad läktarkramarna värnar om är "den fantastiska anläggningen i Gävle, en gigantisk läktare i betong och med tegelväggar", som idrottsfolk i landet hänryckta av beundran skrev om 1923. Av anrika StrömvalLEN återstår således idag annars bara att man spelar fotboll på samma plats mitt stadens centrum. Men under otidsenliga förutsättningar.

Engagerad i såväl idrottshistoria som kulturhistoria måste man värna om att läktaren räddas till eftervärlden. Det vill säga den enda genuina bit som idag finns kvar av StrömvalLEN. Och i så fall återställd i sitt forna skick, med nedmonterad reklam. Men som idrottsentusiast av idag önskar jag Gävles framtida fotboll, märk väl såväl topp som bredd, en modern funktionell arena mitt i stan i en tilltalande närmiljö, vilket blivit alltmer ovanligt i Idrotts-sverige. Dock kanske i något mindre storvulna former än vad det första förslaget visat och där det samtidigt finns vilja att skapa utrymmen och möjligheter att bevara och visa mer av Gävles idrottshistoria än den anrika läktaren.

BO NORDLUND